

Llibres de viatges, excursionisme, muntanyisme i turisme (i III)

per JOAN SANTACREU

EL MASSÍS DEL PEDRAFORCA

per Agustí Jolis i M.ª Antònia de Simó

Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1979, 2.ª ed. (Llibre de motxilla, 1)

Petit llibre, de lectura fàcil i amena, és un dels clàssics de la biblioteca de motxilla. Dividit en dues parts, la primera ens introdueix en el marc geogràfic i històric de la nostra muntanya per excel·lència i la segona ens endinsa en la història, a voltes tràgica, a voltes divertida, de la conquesta dels seus cims. Escrit en un to apassionat, la fidelitat de les seves dades i la bona estructuració del contingut en fan un digne continuador de les grans guies de muntanya de començaments de segle.

LA CIUDAD DE BERGA Y SUS ALREDEDORES: GUIA DEL TURISTA

per Josep M. Vilardaga Pujol

Barcelona: Tipografia Barcelona, 1919

Una de les joies locals que el bon bibliòfil exhibeix en un lloc destacat de la llibreria; és, malauradament, un llibre introbable. Avís per a editors lletraferits i regidors institucionals de la cultura: no seria econòmicament rendable i culturalment lloable fer edicions facsímils d'aquests i altres tresors del nostre patrimoni local?

Impresa i editada per acord de l'Ajuntament de Berga, aquesta *guia del turista* no ens explica res que no poguem trobar en altres llibres; té, però, un mèrit inqüestionable: està escrita l'any 1919 i el seu estil romàntic i d'auto-elogi ciutadà ens invita a un somrís nostàlgic i sentimental que no es pot pagar amb diners. Si el voleu fullejar, el podeu trobar a l'estimada biblioteca de *La Caixa* de Berga.

ELS LLIBRES DELS VIATGERS DEL XCIII I DEL XIX I DELS EXCURSIONISTES DEL XIX I DEL XX.

ZAMORA, Francisco de: Diario de los viajes hechos en Cataluña, *seguit de la resposta del corregiment de Barcelona al seu qüestionari feta per J.A. Navarro Mas i Marquet. Edició a cura de Ramon Boixareu. Barcelona: Curial, 1073.*

VILLANUEVA, Jaime: Viaje literario a las iglesias de España. *València, 1821.*

TORRAS, Cèsar August: Berguedà. Valls altes del Llobregat. *Pirineu català, vol. V. Barcelona; 1905.*

OSONA, Artur: Guia itinerària de les regions del Llussanès, Pyrineus, Cerdanya, Serras del Cadí y Andorra, o sia de las fonts del Bastareny y del Llobregat, a las del Segre y Riutort

Barcelna: Estampa de Miró i Cia, 1889.

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA: Butlleti *(1891-1938, 523 números)*

Els llibres i manuscrits on es recullen les impressions de viatgers a terres foràmies són una constant al llarg dels temps. A partir del segle XVII, però, el llibre de viatge pren un caràcter *per se* que fins llavors no havia tingut. Ja no es tracta de fer un relat aprofitant l'estada en un país, sinó que viatge i llibre de viatge són un objectiu en si mateixos. El traçat dels camins i itineraris més importants de la Península Ibèrica i la manca de medis de transport, distreuen, lògicament, l'atenció dels intrèpids viatgers envers la nostra comarca. Això no obstant, Francisco de Zamora, Jaime Villanueva i algun altre arribaren a la nostra comarca i deixaren constància valuosa de les impressions que s'endugueren d'aquesta petita terra.

A aquests viatgers els succeïren els excursionistes catalans, a partir del darrer terç del s. XIX. Meitat patriotes romàntics –molts d'ells eren homes de carrera–, els excursionistes, agrupats primer a l'Associació Catalanista d'Escursions Científiques i a l'Associació d'Excursions Catalana, més tard al Centre Excursionista de Catalunya, constituïren un fenòmen valuosíssim de cara al coneixement i estudi del nostre país. Als noms mítics de C.A. Torras, A. Osona, C. Gomis, R. Arabia, L. Estasen, N. Font, etc., se n'hi haurien d'afegir molts altres que, amb un treball constant i apassionat, han deixat testimoni de les seves excursions i investigacions en nombroses guies de muntanya i en els butlletins de diverses entitats.

Tant els llibres dels viatgers com els dels excursionistes ens faciliten una sèrie d'informacions interessantíssimes sobre la història, economia, etnologia, geografia, etc., de la nostra comarca. Hi podem trobar des de transcripcions d'actes de consagració d'esglésies fins a dades pluviomètriques de Berga, des de reculls de cançons de l'Alt Berguedà fins a defenses apassionades de l'equilibri ecològic del bosc de Gresolet (a començaments de segle!), passant per estudis d'art romànic, descripcions d'excursions o anotacions sobre la flora del pre-Pirineu. Ultra la vàlua científica, aquests escrits són divertidíssims de llegir a l'assabentar-nos des d'anècdotes curioses que solament coneixíem per referències orals fins a les peripècies que vivien els excursionistes des que agafaven el carrilet fins que coronaven els cims de les nostres muntanyes conduits pels guies locals.

D'aquests llibres i escrits n'hem citat solament uns quants, potser els més representatius, atès el caràcter merament orientatiu i divulgatiu d'aquesta secció de L'EROL. Fem constar, però, que aquest tema mereix un estudi detallat que, amb temps i paciència, es publicarà algun dia en aquesta revista.

NOVETATS EDITORIALS

ENTRE SAMBES I BANANES

per Ramon Vinyes i Cluet
(pròleg de Jacques Gilard)

Ed. Bruguera. Col. Els llibres del mirador, 17 Barcelona, març de 1985.

Fa aproximadament un any, en el número 8 de L'EROL, fèiem la ressenya de *A la boca dels núvols* un recull de contes com el que ara us presentem. Aquest aplec en conté set i també tenen com a caraterística principal l'atmosfera nostàlgica i una fina ironia. Una curiositat d'*Entre sambes i bananes* és el conte *Un caballo en la alcoba* escrit en castellà i dedicat a Gabriel García Màrquez.

Joan Santacreu i Sitlon, Llicenciat en Dret